

Ata himayəsindən, ana sevgisindən məhrum bir ailə təsəvvür edin.

Ağlınıza ilk gələn başçıları itirən ailələr oldu, elə deyilmi? Ancaq təəssüf ki, bu, həmişə belə olmur. Ailədəki uşaqlar bəzən himayə və sevgidən uzaq böyüyür.

Özü də ata da sağ, ana da sağ ola-ola. Həmin uşaqların başqa problemləri olur. Məsələn, hər gün atasının anasını necə döydüyünü görür, ya da bacısının istəmədiyi birinə ərə verildiyinə şahid olurlar. Sadalamadığımız və sadalamadığımız yüzlərlə belə fakt, situasiya var ki, məişət zorakılığıdır və məişət zorakılığının hər hansı növü qanun pozuntusudur. Bilməyimiz vacib sayılan ən önəmli gerçəklik odur ki, məişətdə müşahidə olunan hər hansı zorakılıq, yəni uşağına, həyat yoldaşına, ümumiyyətlə, hər hansı ailə üzvünə qarşı zorakılıq, subyektindən asılı olmayaraq, inzibati və cinayət məsuliyyəti yaradır.

Məişət zorakılığı

Məktəblərdə ailə dəyərlərinin gücləndirilməsi məqsədilə maarifləndirici tədbirlər keçirilir

Məişət zorakılığına qarşı mübarizədə 10 il

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi İnformasiya və Analitik Araşdırmalar şöbəsinin müdiri Elgün Səfərovun sözlərinə görə, bu problemlərin aradan qaldırılması üçün bütün dünya səfərbər olub: “Bu zaman milli qanunvericilik aktları əsasında həyata keçirilən dövlət siyasəti, eyni zamanda milli fəaliyyət planı əsas tutulur. Azərbaycan məişət zorakılığının qarşısının alınması məqsədilə hələ 2010-cu ildə qanun qəbul edilib. Sonradan 2011–2012-ci illərdə Nazirlər Kabineti tərəfindən qəbul edilən qaydalara əsasən görüləcək işlərin siyahısı müəyyənləşdirilərək təsdiqlənib. Qanunvericiliyə əsasən mühafizə orderi institutu, yardım mərkəzləri yaradılıb. Hazırda ölkəmizdə 10-dan çox qeyri-hökumət təşkilatının dövlət qurumları tərəfindən dəstəklənən sığınacaqları fəaliyyət göstərir. Ümumiyyətlə, məişət zəminində zorakılığın aradan qaldırılması ilə bağlı davamlı fəaliyyət aparılmalıdır. Bu fəaliyyətdə, sadəcə ölkəmizdəki dövlət qurumlarının deyil, həm də hökumətlərarası komissiyaların işi cəmlənir və bu, çox önəmlidir”.

Görünən xəsarətlər, görünməyən xəsarətlər...

E.Səfərov vurğulayıb ki, onlar üzə çıxan faktlara, sadəcə müdaxilə etməklə kifayətlənmir, şiddətdən zərər gören həmin ailələrin psixologiyasının bərpası üçün də lazımı dəstəyi göstərirlər: “Dövlət Komitəsinə daxil olan müraciətlərin spesifikasi, xüsusiyyətləri elədir ki, orada bəzən görünən xəsarətlər görünməyənlərdən daha çox olur. Tutaq ki, ən çox müşahidə edilən və bizə daxil olan faktlar sırasında boşanmış və ya birgə yaşayan insanların bir-birinə qarşı psixoloji və zorakılıq faktlarıdır. Bu cür problemlərin fəsadları düşündüyümüzədən çox ağır olur. Uşaqların da belə zorakılıq faktlarının şahidi və qurbanı olduğu ilə bağlı faktlar kifayət qədər çoxdur”.

Uşaqları nikaha məcbur etmə!

Şöbə müdirinin sözlərinə görə, aparılan işin artıq gözlə görünən nəticələri də var. Xüsusən, Azərbaycanda uşaq nikahlarının aradan qaldırılması istiqamətində yaxşı təcrübə formalaşmış: “Azərbaycanda son 8-9 ildə uşaq nikahlarının sayı 10 dəfə aşağı düşüb. İldə 4-5 belə fakt olur ki, daxil olan siqnallar əsasında operativ müdaxilə edilərək qızların uşaq yaşında evləndirilmələrinin qarşısı alınıb. “Mühafizə orderi” tətbiqi başlayıb. Cinayət Məcəlləsinə, İnzibati Xətalər Məcəlləsinə yeni maddələr əlavə edilib. İnzibati Xətalər Məcəlləsində iqtisadi və psixoloji xarakterli məişət zorakılıqlarının qarşısının alınmasına yönələn məsuliyyət müəyyənləşdirilib. Artıq uşaqları nikaha məcbur etməyə görə də məsuliyyət nəzərdə tutulur. Buna yol verənlər, İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 176-1-ci maddəsi ilə 4 min manata qədər cərimə və 4 ilədək azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır”.

Patriarxat stereotiplərdən azad uşaqlar

“Regiondakı digər ölkələrlə əhalinin faiz dərəcəsinə görə müqayisə aparsaq, ölkəmizdə belə faktlar daha azdır”, deyən E.Səfərovun sözlərinə görə, sözügedən problemlə mübarizədə sadəcə faktların qarşısını almaqla kifayətlənmək olmaz: “Ailələrə müdaxilə olunur, ancaq, sadəcə zorakılıq faktlarının qarşısı alınmır, həm də ailə üzvlərinə psixoloji dəstək göstərilir. Bizim fəaliyyətimizin əsas məqsədi ondan ibarətdir ki, sağlam cəmiyyət formalaşsın, uşaqların xarakteri güclənsin, mənfi stereotiplərdən uzaq, o cümlədən patriarxat stereotiplərdən azad seçim hüquqlarına malik qızlar, oğlanlar yetişsin. Bütün uşaqlar bərabər hüquqlu və sağlam böyüsun”.

Ona görə də qurum ayrı-ayrı faktların qarşısını almaqla işini bitmiş hesab etməyir. Məktəblərdə də davamlı iş aparılır, kiber-təhlükəsizliyin təmin edilməsi, ailə dəyərlərinin gücləndirilməsi, insan alveri ilə, narkotiklərlə mübarizə məqsədilə mütəmadi tədbirlər keçirilir: “Uşaqlarda, xüsusən orta ümumtəhsil müəssisələrində oxu-

yanların xarakterinin gücləndirilməsi məqsədində xidmət edən liderlik forumları, təlimlər keçirilir. Həmin təlimlərin başlıca xüsusiyyəti odur ki, şagirdlər ideyalarını, onu həyata keçirmə üsulunu, formasını özləri formalaşdırırlar. Təkliflərini də dövlət qurumlarına təqdim edirlər. Məsələn, bu ilin noyabr ayında uşaqların V Ümumrespublika Forumunda internet təhlükəsizliyi, ailə dəyərləri ilə bağlı, narkotiklərə qarşı mübarizə məqsədilə uşaqlar öz təkliflərini hökumət qurumlarına təqdim etdilər”.

E.Səfərov əlavə edir ki, son 2 ildə pandemiya şəraitinin məhdudiyətləri nəzərə alınaraq daha çox onlayn tədbirlərə üstünlük verilsə də, uşaqlarla əlaqələri kəsməyiblər.

Qurumlar əlaqəli işləyir

Məişət zorakılığının böyük problem təşkil etdiyi cəmiyyət tək bizimki deyil. Amma bizim cəmiyyətin məişətdəki zorakılıqlarla mübarizəsini təşkil etmək, insanlara qarşılaşdıqları bu tip problemlərdən çıxış yollarını göstərmək, arvadı ər kötəyindən, körpəni ata şiddətindən, ana işgəncəsindən qurtarmağa məsul bir qurum - Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi zorakılıqla müşahidə olunan faktların üzə çıxması üçün hansı əməli addımlar atır? Qurumun fəaliyyəti insanları gördükləri, eşitdikləri yollara baş vurmağa təşviq edirmi? Fiziki və psixoloji işgəncə gören qadını, istəmədiyi həyatı yaşamağa məcbur edilən yeniyetməni, təhsil hüququ əlindən alınan qızları gördüyü yolun onun xilas olacağına inandırma bilirləmi?

Elgün Səfərovun sözlərinə görə, cəmiyyətdə bu inamı formalaşdırmaq üçün bütün dövlət qurumları səfərbər olunub: “Qeyd edirəm ki, hər qurumda gender hüquqları ilə bağlı məsələlərlə məşğul olan şəxslər var. Ailədaxili zorakılıqlar, intihar kimi faktların aradan qaldırılması üçün sıx əməkdaşlıq etdiyimiz qurumlardan biri də Təhsil Nazirliyidir. Eyni zamanda qeyri-hökumət təşkilatları ilə də geniş iş aparılır. Hesab edirəm ki, əlaqəli, əməkdaşlıq şəraitində qurulan bu işin nəticələri də ümidvericidir”.

Ruhiyyə DAŞSALAHLI